only remind the reader of: *Hellas, the Triumph of Life, the Witch of Atlas, the Ode to Liberty, Adonais, the Ode to Naples*, the short poem to *Time* etc.

Lastly, does it not also speak for the interpretation proposed, that the description Panthea gives of D.:

"a mighty darkness . . . and rays of gloom dart round as light from the meridean sun, ungazed upon and shapeless . . . neither limb nor form nor outline, yet we feel it is a living spirit" *P. U.*, II, 4. 98ff.

is so well suited to shadow forth our notion of the strange phenomenon we call Time, of which we can imagine neither beginning nor end, nor independent existence and which yet we feel as such an all-important 'living spirit' in the universe?

Brielle.

A. G. v. KRANENDONK.

DRIE STUKKEN VAN JOHN GALSWORTHY.

Onder den titel *The Silver Box and other Plays* zijn in een Tauchnitz-bundeltje van 1912 drie tooneelstukken van John Galsworthy verschenen: *The Silver Box*, *Joy* en *Strife*. In alle drie behandelt de schrijver psychologische problemen, maar slechts in *Joy* gaat het om het psychologische probleem zelf: in de beide andere stukken wordt het van te voren bepaald door de overtuiging van den schrijver — waarmee niet gezegd wil zijn, dat hij vooropgestelde conclusies trekt, maar dat de probleemstelling minder op psychologische dan op andere motieven berust. *Joy* is zooals de ondertitel zegt: "a play on the letter I", met al het zelfbedrog, waartoe zulk een spel moet voeren. *The Silver Box* en *Strife* worden beheerscht door de sociaal-democratische gezindheid van den schrijver, die in zijne romans tot heden slechts de geestelijke machteloosheid der middenklasse met gevoeligheid en begrip had bespot. In beide stukken voelen wij, hoe sterk hij aangegrepen is door den ongelijken strijd tusschen kapitaal en arbeid: duidelijk spreekt zijn eigen ik zoowel in het stuk, waar hij bourgeois-onmacht en klassejustitie ten tooneele brengt, als in het angstig-pijnlijke verloop van de werkstaking, die ondanks de vele offers, die zij eischt, op een vergelijk moet uitloopen, dat niemand bevredigen kan. Want in het laatste stuk doet Galsworthy ons duidelijk voelen: geven en nemen moge levenskunst zijn in het leven van den dag, tot groote dingen kan het nooit voeren.

The Silver Box geeft het verhaal van twee gevallen van diefstal: de eerste wordt gepleegd door eenen werklooze in zijne dronkenschap en mogelijk gemaakt, bijna uitgelokt zelfs, door de domme zelfgenoegzaamheid van een jong student, den zoon van het liberale kamerlid John Barthwick, die dronken thuis komt en wien de werklooze den dienst bewijst om de straatdeur te openen, waarvan hij het slot niet vinden kan. De andere diefstal wordt gepleegd door dien rijkelui's zoon, ook werkloos op zijne wijze en ook dronken. En in beide gevallen gaat het niet om den wille van het stelen zelf, in beide gevallen geschiedt het ter bevrediging van eene heftige geïrriteerdheid in den toestand, waarin opkomende gevoelens niet

langer teruggedrongen worden door het oordeelend verstand. Het verloop van deze zeer analoge gevallen vormt den inhoud van het scherp geestige stuk. Aan de eene zijde staat het huisgezin der Jones: de dof berustende werkvrouw, die alles "of course" vindt, wat den lezer als "out of course" moet treffen, die niet scheiden kan van den heftigen man, die zijn troost zoekt in den drank en bij andere vrouwen; en de man zelf, die in opstand is tegen de ongerechtigheid, die hem, die werken wil, vergeefs laat bedelen om zich af te mogen sloven voor een stuk brood, die bij zijn vrouw geen begrip vindt en tracht te vergeten in den roes. Aan de andere zijde het huisgezin der Barthwicks: de vader is kamerlid, liberaal, en in zijne uitingen vol principes over de sympathie voor het volk, dat hulp zal vinden bij de hogere klassen . . . indien het zich daaraan overgeeft; maar van binnen bang voor zijn eigen valsche positie en voor de publiciteit, waaraan het wangedrag van zijn zoon hem zeker zou blootstellen, indien hij geen geld had om te zijnen opzichte de gerechtigheid niet al te helderziend te maken. De moeder is eenvoudiger van geest en noemt de dingen bij den waren naam; zij ziet niet in, waarom liberalen en conservatieven zich niet zouden vereenigen, bij beide gaat het toch immers om den strijd tegen die arbeiders en socialisten, die hebben willen wat zij bezitten. Het gedrag van haren zoon beoordeelt zij niet en het eenige, dat zij niet begrijpen kan, is hoe de leugen niet dadelijk tot waarheid wordt, wanneer het gaat om zelf-behoud. En dan de zoon — de nietsdoende student, onbewust van zijne minderwaardigheid of liever nog niet toe aan de vraag van menschelijke waardigheid in het algemeen, die d'fonken thuis komt van een fuif met het taschje, dat hij in zijne dronkenschap van eene ephemere vrouwelijke kennis, als wraak omdat zij hem tot nu toe te slim af was, wegnam: de jongen, wiens financieele omstandigheden niet de ordelijkste zijn en die alles, zijne eigen erbarmelijkheid en het leed, dat hij anderen aandoet, over zich heen laat gaan, als men hem maar met rust laat; te meer, omdat hij zijne vrijheid voor de toekomst verzekerd weet in den angst van zijnen vader voor schandalen in de krant.

Tusschen deze twee huisgezinnen gaat het. En het verloop is daardoor van te voren bepaald: Jones wordt veroordeeld wegens verzet tegen de politie-agenten, die zijne vrouw, op wie de verdenking van den diefstal rust, willen meenemen en wegens diefstal van eene zilveren cigarettendoos; en de jonge Barthwick wordt in die zaak als getuige gehoord door den advocaat van zijnen vader. Hij weet zich juist zooveel als nuttig en noodig is te herinneren en het geval met het dames-taschje, dat Jones in zijne behoefte om dien ander toch ook zijn verdiend lot te doen ondergaan, telkens tracht aan de orde te stellen, komt eenvoudig niet in behandeling, omdat de president, gezien de stukken, oordeelt dat het met de zaak niets heeft uit te staan.

Galsworthy's ironie, die in *The Silver Box* het accent van minachting heeft, krijgt in het volgende stuk eene heel andere kleur; in *Joy* wordt zij meevoelend en begrijpend en zoo ligt ondanks de titel eene zekere weemoedigheid over het stuk, eene weemoedigheid, die echter den lezer niet vermag neer te drukken, dank zij den toon van lichten spot, die trots alles een glimlach wekt. Het gegeven is niet nieuw: eene nog betrekkelijk jonge

vrouw, die gescheiden van haren man leeft, en een ander lief heeft, den ander, die zijne vrienden gebruikt om in zaken zijnen slag te slaan en wien deze vrouw, die aan hare liefde haar kind ten offer brengt, eigenlijk al half onverschillig is geworden. Knap geteekend is vooral het kind, Joy, een meisje van zeventien jaar. In den aanvang maakt zij den indruk nog echt een kind te zijn, uitgelaten vroolijk en onbezorgd, maar dit duurt slechts zoo lang tot hare moeder in haar jonge leven het eerste ernstige conflict brengt. Dan zien wij ineens in haar de intuïtie en de heftigheid van gevoel, die het duidelijk maken, dat dit geen kind meer is, maar de jonge vrouw in den moeilijken tijd van hare bewustwording. Heftig bovenal is Joy's liefde voor de moeder, die zij voor zich alleen wil houden en even heftig de haat voor dien vreemden man, die met haar den ongelijken strijd voert om wat haar alles is op aarde en voor hem toch maar iets. Om dit conflict heen zijn de andere, geestig geteekende figuren in het stuk gegroepeerd. De gepensioneerde colonel, die zich voortdurend verbeeldt „persoonlijke meeningen” ten beste te geven, behalve als zijne vrouw erbij is; en als hij dan eenmaal zichzelf wijs maakt, dat hij nu toch eens zijn eigen wil doet, dan vertoont hij die eigenaardige koppigheid van menschen, die zich gewoonlijk laten leiden en al hunne opgespaarde energie nu ineens op het verkeerde moment en ten opzichte van de verkeerde zaak laten werken. Overigens meent hij het eerlijk goed met ieder, zoo goed als zijn weinig scherp inzicht in personen en verhoudingen hem maar veroorlooft. Dan de colonelsvrouw, die met krachtige hand man en huishouding regeert en ieder ander zou willen regeeren in het rustige bewustzijn van precies te weten wat goed is en wat slecht. Maar ongetwijfeld de geestigste figuur is de oude gouvernante, die door oud en jong bij een half-liefkoozend, half-spottend bijnaampje wordt genoemd en die de eenige is, die ziet waarom het gaat — wat het is, dat de menschen zoo heftig beweegt zonder dat zij zelf ooit meer zien, dat wat hun eigen opvatting van die bewogenheid motiveert. Zij brengt de moeder onder het oog, dat het hier gaat om de keus tusschen den man, van wien zij zelf niet zeker is, en het kind, dat niet zonder haar schijnt te kunnen. Wanneer dan de moeder zelf na deze verheldering van haar begrip het kind aan haar persoonlijk geluk, of ten minste aan wat zij als zoodanig beschouwt, opoffert, dan doet die oude gouvernante het eenige dat nog te doen valt: zij wijst het arme kind den weg, waar wellicht voor haar ook nog geluk te vinden is. En het spreekt wel vanzelf, dat het jonge meisje, dat voor het eerst van haar leven de eenzaamheid voelt, die het gevolg is van het zoeken van eigen ik, ontvankelijk blijkt voor de liefde van den jongen man, die bij haar het gevoel wakker roept, dat hij haar en haar alleen noodig heeft.

Het laatste stuk *Strife* schijnt mij datgene, wat den meesten indruk moet maken omdat het gedragen wordt door een zeer sterk persoonlijk voelen van den schrijver. Het schildert het verloop van eene werkstaking in de tinmijnen, en hare geleidelijke opheffing in de beraadslagingen der directie, de besprekingen der arbeiders en in de omstandigheden, die zoowel het gevolg zijn der staking als invloed oefenen op haar verloop. Even meedoogenloos als de schrijver de menschen analyseert, die het lot van de honderden die voor hen werken, in handen hebben, even scherp ontleedt

hij wat de arbeiders in hun houding beweegt en toch weten wij onomstoote-lijk zeker welke oplossing Galsworthy's gerechtigheidsgevoel zou bevredigd hebben. Eerst geeft hij het beeld van de erbarmelijkheid der heeren uit Londen in hunne kleinzielige geneigdheid tot concessies en in hun midden teekent hij dien eenen ouden man, die niets toegeven wil, geen haarbreed, want het gaat om het beginsel. En die eene, die alleen het beginsel kent en geen oor kan hebben voor nuttigheids- of gevoelsoverwegingen, hij is eigenlijk van den aanvang al verlaten door zijne mede-directeuren, die toch om de aandelen van anderen — en van henzelf denken moeten en nu al een verlies constateeren, dat niet meer in te halen valt; verlaten ook door zijnen eigen zoon, die de verantwoordelijkheid niet langer dragen kan en wil voor vrouwen en kinderen, die honger, ziek worden en sterven misschien. Tegenover de macht van het kapitaal staat de kracht van de solidaire arbeiders, die ook alleen winnen kunnen, wanneer het beginsel boven alles gaat, wanneer geenerlei overwegingen van welken aard dan ook tot concessies kunnen dwingen. En ook aan de zijde van de arbeiders is dat onwrikbare beginsel belichaamd in den man, die door zijne eigen mede-arbeiders beschuldigd wordt hunne vrouwen en kinderen aan ellende prijs te geven en die toch vechten wil tot het bittere einde en niet wijken. Zelfs de dood van zijne vrouw, die hij altijd heeft lief gehad, vermag hem slechts meer verbitterd te maken, buigen kan hem niets. Zoo staat het zuiver beginsel aan beide zijden onverzoenlijk, maar aan beide zijden is slechts één man de drager ervan. En de rest wil tot een schikking komen, want elk voelt dat aan zijne zijde genoeg is geleden; en scherp contrasteerend stelt Galsworthy het leed van den bezittende in zijn bezit tegenover het persoonlijk lijden van den arbeider, die zijn leven — en, wat zwaarder weegt, dat van zijn gezin niet tellen mag in den strijd om zijn recht. Het gaat, zooals het gaan moest. Het beginsel wordt ter zijde gesteld en een bemiddelingsvoorstel wordt aangenomen, dat in zichzelf al dadelijk nieuwe aanleiding tot strijd bevat. Maar de mensch, die bij den dag leeft, is tevreden met wat tijdelijk althans houdbaar schijnt en hij, die meer wil, moet in een conflict met de massa ondergaan, omdat de massa hem niet dulden kan. *Strife* geeft aangrijpend Galsworthy's visie van een stuk hopelooze werkelijkheid.

Zooals in den aanvang reeds gezegd is, de psychologische zijde van dit tooneelwerk is ongetwijfeld de belangrijkste, maar er moge hier ten slotte toch nog even vermeld worden, dat het trots zijn sterk raisonneerend karakter het waarlijk niet alledaagsche voordeel heeft van goed speelbaar te zijn. Hier zijn geen figuren op het tooneel gebracht, die, zooals tegenwoordig maar al te veel geschiedt, elkaar trachten te verslaan in eenen strijd van meeningen en opvattingen, waarvan het maar heel toevallig is, dat zij die juist uitspreken. Iedereen leeft en spreekt en beweegt zich naar wat wij verwachten mogen van de gegeven menschen onder de gegeven omstandigheden, en al stellen Galsworthy's stukken nu juist niet de daad in het middelpunt van onze belangstelling, het zijn zeker geen ondramatische betoogen om der wille der abstracte bespiegeling.

Amsterdam.

CAROLINE FRANKEN.